

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення виконавчого комітету
Софіївської селищної ради
21.12.2020р.№ 180

ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ
перших місцевих виборів 25 жовтня 2020 року у Софіївській громаді
Криворізького району Дніпропетровської області

Відділ розвитку соціальної сфери виконавчого комітету Софіївської селищної ради представляє аналіз середовища місцевих виборів, які відбулися 25 жовтня 2020 року. Аналіз було проведено у відповідності до Декларації принципів міжнародного спостереження за виборами та із дотриманням обмежень під час пандемії COVID-19. Цей аналіз проведено у період з 15 вересня до 15 листопада 2020 року на основі співпраці з представниками органів місцевого самоврядування, політичних партій, органом адміністрування виборів; постійної взаємодії із зацікавленими сторонами виборчого процесу; дистанційного спостереження за перебігом виборчих процесів, зокрема засідань Територіальної виборчої комісії (ТВК) та навчанням для членів виборчих комісій.

Восени 2020 року жителі громади, як і всі українці, мали змогу вільно брати участь у всіх етапах виборчого процесу.

На думку спостерігачів від політичних партій День голосування був організований, спокійний, професійно підготовлений. Передвиборчий період характеризувався конкурентною агітацією, занепокоєнням стосовно здоров'я громадян. Та карантинні заходи, пов'язані з пандемією, мали негативний вплив на деякі аспекти виборчого процесу, що призвело до низького рівня участі громадян у голосуванні.

Ці вибори стали випробуванням для всіх зацікавлених сторін виборчого процесу : партій, кандидатів, виборців, спостерігачів та працівників сфери охорони здоров'я, враховуючи, що вибори проводились в умовах глобальної пандемії коронавірусу.

Ці місцеві вибори стали першими, що проводились за складною виборчою системою, запровадженою новим Виборчим кодексом України, який був прийнятий у грудні 2019 року, з останніми поправками, внесеними у вересні 2020 року.

Крім цього, місцеві вибори відбулися в умовах децентралізації та зміни територіального устрою, розпочатих у 2014 році. Об'єднання передбачає передачу контролю над ресурсами з центрального рівня до місцевих територіальних громад. Ці вибори стали особливим іспитом та спонукали до більш конкурентної боротьби, що призвело до потреби у більш організованому процесі відбору кандидатів та кращій координації між партійними осередками.

Віддалений аналіз перебігу дня голосування базується на висновках спостерігачів, що здійснювали особисте спостереження за процесом голосування, підрахунком голосів та встановленням підсумків голосування.

25 жовтня голосування відбувалось на 16 виборчих дільницях на території Софіївської громади, включно із 15 звичайними та 1 спеціальною виборчими дільницями. До списків виборців внесені 10932 жителі громади.

Бюлетені для голосування отримали 3917 виборців. З них допущено для голосування за місцем перебування 42 виборці, які були внесені до списку виборців з позначкою «постійна нездатність пересуватися самостійно», а також тим, хто надав дійсну медичну довідку про тимчасове обмеження мобільності через хворобу (включно з covid-19) або перебування на самоізоляції. ТВК акредитувала 74 спостерігачі від місцевих партійних осередків, кандидатів для спостереження за процесом голосування і підрахунку голосів на території громади.

Всі виборчі дільниці відкрились вчасно, процес голосування тривав без суттєвих порушень та перешкод. До найчастіших порушень у день голосування входили: неналежна видача бюлетенів, недотримання таємниці голосування, а також не дотримання соціальної дистанції. Однак, більшість порушень мали процедурний характер.

Явка виборців становила лише 35,8 відсотків, що майже на 12 відсотків нижче, ніж на попередніх виборах.

Санітарну безпеку громадян під час голосування гарантували члени ТВК та Софіївська селищна рада. Для чого були придбані засоби індивідуального захисту, антисептичні засоби для членів дільничних комісій для учасників голосування.

Місцеві вибори 25 жовтня проводились за новою виборчою системою. Жителі громади обирали 26 депутатів Софіївської селищної ради, депутатів до Криворізької районної ради та Дніпропетровської обласної ради за пропорційною системою з відкритими списками серед партій, що взяли участь у виборчому процесі. Також обирали селищного голову.

Територіальна виборча комісія Софіївської селищної ради з 15 вересня 2020 року розпочала реєстрацію кандидатів на посаду селищного голову, депутатів селищної ради, районної та обласної рад. До участі у виборах на території Софіївської громади зареєструвалися 7 партій: Політична партія «Блок Вілкула «Українська перспектива», Політична партія «Слуга народу», Політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», Політична партія «За майбутнє», Політична партія «Опозиційна платформа - за життя», Політична партія «Європейська солідарність», Політична партія «Пропозиція».

Загалом зареєстровано 126 кандидатів у депутати Софіївської селищної ради.

Реєстрація кандидатів на посаду селищного голову відбувалося за процедурою самовисунення та за поданням партійних осередків: 1 кандидат від політичної партії «Слуга народу» та 7 кандидатів – само висунанці.

В цілому, процес реєстрації кандидатів проходив належним чином. Кандидати могли офіційно розпочати агітаційну діяльність після завершення процесу їх реєстрації у вересні. Учасники виборчих перегонів використовували різні методи ведення кампанії, спілкуючись з виборцями як онлайн, так і за допомогою більш традиційних форм, зокрема білбордів, листівок, вуличних наметів, зустрічей та агітації від дверей до дверей. Через covid-19 партії частіше обирали формат зустрічей на відкритому повітрі та утримувались від проведення масових мітингів.

Попри те, що виборці могли обирати з-поміж широкого кола кандидатів, їхні програми не були доступними, а партії та кандидати більше зосереджувались на слоганах, ніж на конкретних пропозиціях, часто зосереджували увагу на сферах, що не належать до компетенції місцевої влади.

Жінки становлять 51,5 відсотки населення Софіївської громади. Громадяни підтримують кращий баланс між чоловіками та жінками в політиці. Відповідно до обов'язкових гендерних квот, передбачених у новому Виборчому кодексі України, для громад, де проживають 10 000 або більше виборців, «у виборчих списках у кожній п'ятірці кандидатів має бути не менше двох кандидатів кожної статі», що становить 40 відсотків. Хоча кандидати та політичні партії вважають, що новий механізм 40-відсоткової квоти сприяє підвищенню політичної участі жінок, можна стверджувати, що під час пошуку та висунання кандидаток за пропорційною системою у сільській місцевості виникали труднощі. За даними ТВК було зареєстровано 54 кандидаток, що становить 42,8 відсотків у виборчих списках партій. Слід зазначити, що не всі із заявлених партій дотримувались вимог Закону щодо 40 відсоткової квоти. Так політична партія «За майбутнє» зареєструвала 25 кандидатів у депутати Софіївської селищної ради, з них 7 жінок, що становить 28 %. Політична партія «Опозиційна платформа – за життя!» подали 11 кандидатів, з яких 4 жінки (36%), політична партія «Пропозиція»: з 16 кандидатів – 6 жінок (37%).

Присутність жінок у виборчих списках на рівні 42,5% не означає, що таке ж представництво буде серед обраних кандидатів та кандидаток. Зокрема, якщо політична партія дотрималась гендерної квоти, але у її територіальних списках жінки займають нижчі місця у порівнянні з чоловіками, наприклад з 3-5, то їх шанси на обрання значно зменшуються.

Закріплені в житті сексистські стереотипи суттєво впливають на вільний вибір та прийняття рішень жителями громади. Із заявлених 7 політичних партій 2 партії до трійки лідерів не включили жінок, 2 партії включили по одній жінці на 3 позиції, і лише 2 партії включили по дві жінки на перші позиції. Перевагу при розподілі місць отримують перші кандидати єдиних виборчих списків партій. Хоча партії висунули 42,8% жінок у списках, у перших трійках територіальних списків жінок 33%, а серед перших кандидатів у територіальних списках – лише 9%.

Непропорційне розміщення політичними партіями жінок та чоловіків «нагорі» виборчих списків є несприятливим для обрання жінок, які складають 51% населення, до місцевої ради, та зрештою обмежує вплив жінок на ухвалення важливих для громади рішень.

Стосовно вікового складу кандидатів можна з впевненістю говорити, що представлені всі вікові категорії від 25 до 79 років. Серед чоловіків найбільше представників у віці 37 та 57 років (по 5 осіб), серед жінок – 37 та 50 років по 7 осіб, 39 років - 8 осіб, по 6 осіб віком 43, 52, та 57 років.

За освітнім рівнем переважають кандидати, які мають вищу освіту 87 осіб, з середньою освітою – 39 осіб.

Серед чоловіків: з вищою освітою – 47(65%), з середньою – 25 (35%)

Серед жінок: з вищою освітою – 40 (74%), з середньою – 14 (26%).

Серед 8 кандидатів на посаду селищного голови 2 жінки, що становить 25%. Усі кандидати мають вищу освіту. За віком: жінки 48 та 33 роки, чоловіки: найстарший – 69 років, наймолодший – 46 років. З восьми кандидатів 5 мають досвід роботи в органах місцевого самоврядування та державних органах виконавчої влади, що складає 62,5%.

Законодавчі вимоги щодо забезпечення гендерного балансу у складі виборчих комісій відсутні. Водночас, жінки були широко представлені в ТВК та ДВК, становлячи 87 відсотки серед членів ТВК та ДВК, 6 відсотків серед голів комісій.

За результатами виборів до складу Софіївської селищної ради обрано 26 депутатів, з яких 9 жінок, що становить 34,6% від загального складу ради, що на 15% менше, ніж у попередньому складі ради. Найстаршому депутату 67 років, наймолодшому – 32 роки. Серед чоловіків найстаршому – 67 років, наймолодшому – 32 роки. Серед жінок: найстаршим депутаткам по 52 роки, наймолодшій – 35 років. Середній вік серед депутатів 44 роки. Середній вік серед депутаток – 43 роки, серед депутатів чоловіків – 45 років.

Серед депутатів та депутаток ради представників осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб не має, хоча серед кандидатів була представниця з числа внутрішньо переміщених осіб.

Щодо професійної діяльності, то представлені майже всі сфери: працівники освіти, сільського господарства, правових органів, охорони здоров'я, бізнесу, енергетики, культури, сфери надання послуг.

Висновки

Громадські організації, осередки політичних партій мають продовжувати підвищувати рівень обізнаності громадськості про сексизм та насильство проти жінок на виборах.

ТВК, осередки політичних партій та громадські організації мають докласти значних зусиль з інформування громадськості про нові заходи із забезпечення доступності для виборців з інвалідністю та про нові процедури зміни виборчої адреси для ВПО та інших людей, що проживають не за місцем їхньої реєстрації.

ТВК, осередкам політичних партій та громадським організаціям продовжувати роз'яснювальну роботу серед населення щодо забезпечення балансу між чоловіками та жінками у виборчих списках партій.

Начальник відділу розвитку соціальної сфери

І.М.Качан